

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 13. jūlijā¹

Lieta C-194/16

**Bolagsupplysningen OÜ,
Ingrid Ilsjan
pret
*Svensk Handel AB***

(*Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija) lūgums sniegt prejudiciālu lēmumu)

Regula Nr. 1215/2012 – Jurisdikcija attiecībā uz neatļautu darbību, deliktu vai kvazideliktu – Informācijas publicēšana internetā – Juridisko personu personiskās tiesības – Interesu centrs – Rikojums par informācijas dzēšanu un labošanu citā dalībvalstī – Prasība par zaudējumu atlīdzību

Satura rādītājs

I. Ievads	2
II. Atbilstošās tiesību normas	3
III. Fakti, procedūra un prejudiciālie jautājumi	3
IV. Vērtējums	5
A. “Interesu centra” kritērija kā jurisdikcijas pamata piemērojamība juridiskajām personām	5
1. Ievads – judikatūras attīstība (kā izņēmums kļuva par normu)	5
2. Juridisko personu personiskās tiesības	7
a) Principiālā atbilde	8
b) Pragmatiskā atbilde	10
c) Vai ir pieļaujama atšķirīga attieksme pret juridiskajām personām atbilstoši Regulai Nr. 1215/2012?	11

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

B. Starptautiskā jurisdikcija prasībām par tiešsaistē publicētas informācijas izraisītu personisko tiesību pārkāpumu	13
1. Grūtības saglabāt “mozaikas” pieeju prasībām par neatļautām darbībām saistībā ar internetu .	13
2. Šaurāka alternatīva.....	15
a) Pārformulēts pārbaudes kritērijs	16
b) Interesešu centra vietas noteikšana	17
c) Starpsecinājumi	19
C. Jurisdikcija rikojuma labot un dzēst iespējami kaitējumu nodarīto informāciju izdošanai	19
V. Secinājumi	21

I. Ievads

1. Igaunijas uzņēmums, kas darbojas Zviedrijā, tika iekļauts *Swedish employers' federation* [Zviedrijas darba devēju federācija, turpmāk tekstā – “Zviedrijas federācija”] interneta vietnē izveidotajā “melnajā sarakstā” par apgalvoto apšaubāmu uzņēmējdarbības praksi. Kā nenovēršami gadās anonīmās interneta drosmes ērā, kas ir vispār pazīstama ar savu izsmalcināto stilu, dziļo izpratni un mērenību, interneta vietne piesaistīja virkni naidīgu komentāru no tās lasītājiem.

2. Igaunijas uzņēmums cēla prasību pret Zviedrijas federāciju Igaunijas tiesās. Tas norādīja, ka publicētā informācija ir aizskārusi tā godu, reputāciju un labo vārdu. Tas lūdza Igaunijas tiesas likt Zviedrijas federācijai labot informāciju un dzēst komentārus no tās interneta vietnes. Tas lūdza arī noteikt atlīdzību par zaudējumiem, kas esot radušies interneta vietnē publicētās informācijas un komentāru dēļ.

3. *Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija) šaubās, vai šīs lietas izskatīšana ir Igaunijas tiesu jurisdikcijā. Tādējādi tā Tiesai ir uzdevusi būtībā trīs jautājumus, – pirmkārt, vai Igaunijas tiesu jurisdikcijā ir šīs prasības izskatīšana, pamatojoties uz prasītāja “interesešu centru” – īpašu jurisdikcijas pamatu, ko Tiesa iepriekš ir piemērojusi fiziskām personām, bet līdz šim nav piemērojusi juridiskām personām? Ja ir, tad, otrkārt, kā būtu nosakāms juridiskās personas interesešu centrs? Treškārt, ja Igaunijas tiesu jurisdikcijā ietilpst tikai situācijas, kurās kaitējums ir nodarīts Igaunijā, tad iesniedzējtiesa nesaprot, vai tā drīkst likt Zviedrijas federācijai labot un dzēst attiecīgo informāciju.

4. Šeit ir divi jauni elementi, kuru dēļ Tiesai būtu jāparaugās uz esošo judikatūru ar jaunu un, iespējams, kritiskāku skatienu, – juridiskā *persona* (nevis fiziskā persona) lūdz primāri *labot un dzēst* internetā publicētu informāciju (un tikai pakārtoti – atlīdzināt zaudējumus par apgalvoto kaitējumu tās reputācijai). Šī faktu konfigurācija rosina uzdot jautājumu par to, kādā mērā būtu jāaktualizē šķietami ļoti dāsnie starptautiskās jurisdikcijas noteikumi, kas tika iedibināti lietā *Shevill*² attiecībā uz drukātajos plašsaziņas līdzekļos publicētajiem apmelojumiem un vēlāk paplašināti lietā *eDate*³ attiecībā uz kaitējumu, kas ar internetā publicētu informāciju ir nodarīts fiziskas personas reputācijai.

2 Spriedums, 1995. gada 7. marts, *Shevill* u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61).

3 Spriedums, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685).

II. Atbilstošās tiesību normas

Regula Nr. 1215/2012

5. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1215/2012⁴ preambulas 15. apsvērumu jurisdikcijas noteikumiem būtu jābūt “ļoti paredzamiem un tiem būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils”.

6. Savukārt preambulas 16. apsvērumā ir noteikts, ka “papildus atbildētāja domicilam vajadzētu būt alternatīviem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saistība starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedības norisi. Ciešas saistības pastāvēšanai būtu jānodrošina juridiskā noteiktība un jānovērš iespējamība, ka prasību pret atbildētāju ceļ viņam saprātīgi neparedzamā dalībvalsts tiesā. Tas ir it īpaši svarīgi strīdos par ārpusligumiskām saistībām, kas izriet no privātās dzīves un personas tiesību aizskārumiem, tostarp no goda aizskaršanas un neslavas celšanas”.

7. Vispārīgā norma, kurā regulēta starptautiskā jurisdikcija, ir iekļauta 4. panta 1. punktā, kurā ir noteikts, ka “personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt minētās dalībvalsts tiesā neatkarīgi no viņu pilsonības”.

8. Saskaņā ar šīs pašas regulas 5. panta 1. punktu no iepriekš minētā noteikuma var atkāpties tikai gadījumos, kas izklāstīti tās II nodaļas 2.–7. iedaļā.

9. Noteikums 7. panta 2. punktā (kas iekļauts Regulas Nr. 1215/2012 II nodaļas 2. iedaļā) ir piemērojams šajā lietā. Lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību, deliktu vai kvazideliktu, persona, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var tikt iesūdzēta citā dalībvalstī – “tās vietas tiesās, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu”.

III. Fakti, procedūra un prejudiciālie jautājumi

10. *Bolagsupplysningen OÜ* (turpmāk tekstā – “prasītāja”) ir Tallinā (Igaunija) dibināts uzņēmums, kas acīmredzot lielākoties ar uzņēmējdarbību nodarbojas Zviedrijā. *Ingrid Ilsjan* ir prasītājas darbiniece.

11. *Svensk Handel AB* ir Zviedrijas tirdzniecības federācija (turpmāk tekstā – “atbildētāja”).

12. Atbildētāja iekļāva prasītāju savā interneta vietnē publicētajā “melnajā sarakstā”, norādot, ka prasītāja esot “krāpniece un blēde”. Interneta vietnes diskusiju forumā kā atbilde uz iekļaušanu “melnajā sarakstā” tika sniegts aptuveni 1000 komentāru, tostarp aicinājumi uz vardarbību pret prasītāju un tās darbiniekiem.

13. 2015. gada 29. septembrī prasītāja un *I. Ilsjan* cēla prasību pret atbildētāju *Harju Maakohus* (Harju apriņķa tiesa, Igaunija, turpmāk tekstā – “pirmās instances tiesa”). Prasītāja un *I. Ilsjan* lūdza noteikt atbildētājai pienākumu labot par prasītāju publicēto informāciju un dzēst komentārus tās interneta vietnē. Prasītāja arī lūdza piespriet atlīdzināt tai nodarītos materiālos zaudējumus, it īpaši neiegūto peļņu, EUR 56 634,99 apmērā. *Ingrid Ilsjan* lūdza piespriet atlīdzināt tai nodarīto morālo kaitējumu pēc tiesas ieskatiem noteiktā apmērā. Prasītāja un *Ingrid Ilsjan* norādīja, ka tām ir nodarīts kaitējums atbildētājas darbību dēļ. Tās apgalvoja, ka nepatiesas informācijas publicēšana ir negatīvi ietekmējusi prasītājas saimniecisko darbību Zviedrijā.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 12. decembra Regula par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (pārstrādātā versija) (OV 2012, L 351, 1. lpp.).

14. Ar 2015. gada 1. oktobra lēmumu pirmās instances tiesa prasību noraidīja. Tā nosprieda, ka nav pierādīts, ka attiecīgais kaitējums būtu radies Igaunijā. Tāpēc, pamatojoties uz Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu, tā neesot varējusi konstatēt savu jurisdikciju. Informācija un komentāri esot rakstīti zviedru valodā, ko igauņu valodā runājošie bez tulkojuma nevarot saprast. Turklāt apgrozījuma krituma apjoms bija norādīts Zviedrijas valūtā, tā liecinot, ka kaitējums patiesībā ir nodarīts Zviedrijā. Tikai apstākļi, ka interneta vietne esot bijusi pieejama Igaunijā, automātiski nevarot nozīmēt, ka lietas izskatīšana ir Igaunijas tiesu jurisdikcijā.

15. Prasītāja un *I. Ilsjan* šo spriedumu pārsūdzēja *Tallinna Ringkonnakohus* (Tallinas Apelācijas tiesa, Igaunija). 2015. gada 9. novembrī šī tiesa noraidīja prasību, apstiprinot starptautiskās jurisdikcijas neesamību Igaunijas tiesām.

16. Kasācijas sūdzība par šo lēmumu tika iesniegta iesniedzējtiesā – *Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija).

17. Prasītāja *Riigikohus* apgalvoja, ka lietas izskatīšana ir Igaunijas tiesu jurisdikcijā, jo tās interešu centrs esot Igaunijā. Šajā gadījumā interneta vietnē publicētās informācijas dēļ esot pārkāptas prasītājas tiesības nodarboties ar uzņēmējdarbību. Prasītājas vadības, saimniecisko darbību, grāmatvedības, uzņēmējdarbības attīstības un personāla nodaļas esot Igaunijā. Tās ienākumi tiek nodoti no Zviedrijas uz Igauniju. Tai neesot ne pārstāvja ārvalstīs, ne ārzemju filiāles. Tādējādi neatļautās darbības sekas esot radušās Igaunijā.

18. Atbildētāja uzskata, ka nepastāv cieša saistība starp prasības priekšmetu un Igaunijas tiesām. Attiecīgi starptautiskā jurisdikcija būtu jānosaka, pamatojoties uz vispārējo normu, kas iekļauta Regulas Nr. 1215/2012 4. panta 1. punktā. Atbildētāja juridiskā adrese esot Zviedrijā. Tāpēc pamatlietas izskatīšana esot Zviedrijas tiesu jurisdikcijā.

19. Iesniedzējtiesa nolēma sadalīt prasītājas un *I. Ilsjan* prasības. Pēdējās minētās prasība tika nodota atpakaļ pirmās instances tiesā pieļaujamības atkārtotai izvērtēšanai. Savukārt attiecībā uz prasītājas prasību iesniedzējtiesa uzskata, ka Igaunijas tiesu jurisdikcijā ir prasības par iespējamo Igaunijā nodarīto kaitējumu. Tomēr tā apšauba, ka pārējie prasītājas prasības aspekti būtu Igaunijas tiesu jurisdikcijā.

20. Šis ir konteksts, kādā *Riigikohus* (Augstākā tiesa) apturēja tiesvedību un iesniedza Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [Regulas Nr. 1215/2012] 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka persona, kuras tiesības ir aizskārusi nepatiesas informācijas par šo personu publicēšana internetā un attiecīgo komentāru nedzēšana, var celt prasību labot nepatieso informāciju un dzēst šīs personas tiesības aizskarošos komentārus tās dalībvalsts tiesās, kuras teritorijā ir vai bija pieejama internetā publicētā informācija, ņemot vērā šajā dalībvalstī nodarīto kaitējumu?
- 2) Vai [Regulas Nr. 1215/2012] 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka juridiska persona, kura apgalvo, ka tās tiesības ir aizskārusi nepatiesas informācijas par šo personu publicēšana internetā un attiecīgo komentāru nedzēšana, var celt prasību labot informāciju, noteikt pienākumu dzēst komentārus un atlīdzināt ar nepatiesās informācijas publicēšanu internetā radušos materiālos zaudējumus, ņemot vērā visu šai personai nodarīto kaitējumu, tās dalībvalsts tiesās, kurā atrodas tās interešu centrs?
- 3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, vai [Regulas Nr. 1215/2012] 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka
 - ir jāpieņem, ka juridiskas personas interešu centrs un tādējādi tai nodarītā kaitējuma vieta atrodas dalībvalstī, kurā atrodas tās juridiskā adrese, vai,

- nosakot juridiskās personas interešu centru un tādējādi tai nodarītā kaitējuma vietu, ir jāņem vērā visi apstākļi, piemēram, juridiskās personas juridiskā adrese un uzņēmējdarbības vieta, tās klientu juridiskā adrese un darījumu slēgšanas veids?”

21. Rakstveida apsvērumus iesniedza prasītāja, Igaunijas, Portugāles un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Eiropas Komisija. Prasītāja, Igaunijas valdība un Komisija mutiski pauda savu nostāju tiesas sēdē, kas notika 2017. gada 20. martā.

IV. Vērtējums

22. Dalībvalsts tiesas iesniegtie jautājumi būtībā skar trīs aspektus. Uzskatu, ka lietas svarīgākais aspekts ir atrodams otrajā jautājumā, – vai jurisdikcijas noteikšana, pamatojoties uz interešu centra atrašanās vietu, kā tas attiecībā uz fiziskajām personām tika noteikts spriedumā *eDate*⁵, ir attiecināma arī uz juridiskajām personām? Tāpēc sāksu ar šā aspekta analīzi (A). Ja atbilde uz šo jautājumu būs apstiprinoša, būs jāatbild uz valsts tiesas trešo iesniegto jautājumu, – kādi šādā gadījumā būtu kritēriji juridisko personu interešu centra noteikšanai (B)? Visbeidzot iesniedzējtiesa savā pirmajā jautājumā lūdz Tiesu novērtēt mijiedarbību starp Tiesas izstrādāto “mozaikas” pieeju lietā *Shevill*⁶, atbilstīgi kurai tiesas kompetence ietver tikai zaudējumus, kas radušies attiecīgās valsts teritorijā, un prasītājas lūgtās kompensācijas nedalāmo (unitāro) raksturu (C).

23. Īsumā – es šajos secinājumos vispirms aplūkošu attiecīgo jurisdikcijas noteikumu piemērošanas jomu (A), tad – izmantojamos kritērijus (B) un visbeidzot – tiesību aizsardzības līdzekļu pielietošanu (C). Argumenta būtība ir šāda: nosakot starptautisko jurisdikciju ārpuslīgumiskās atbildības lietās par nodarīto kaitējumu kādas personas reputācijai, uzskatu, ka nav pamata sākt nodalīt fiziskās personas no juridiskajām. Mans ieteikums starptautiskās jurisdikcijas kontekstā ir tāds, ka pret abām kategorijām būtu jāizturas vienādi. Tomēr, atzīstot interneta un tiešsaistē publicētās informācijas specifiku, es arī ierosīnu sašaurināt Tiesas līdz šim īstenoto pieeju. Attiecībā uz internetā publicēto neuzskatu, ka būtu lietderīgi piemērot lietā *Shevill* iedibināto “mozaikas” jurisdikciju, kas tika izstrādāta tieši drukāto plašsaziņas līdzekļu izplatības kontekstā. Ja tiks īstenots šāds starptautiskās jurisdikcijas noteikumu sašaurinājums internetā publicētu apmelojumu kontekstā, tad jautājums par iespējamajiem tiesību aizsardzības līdzekļiem teritoriāli ierobežotā *Shevill* tipa “mozaikas” jurisdikcijā pat neradīsies.

A. “Interešu centra” kritērija kā jurisdikcijas pamata piemērojamība juridiskajām personām

1. Ievads – judikatūras attīstība (kā izņēmums kļuva par normu)

24. Šī lieta attiecas uz Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta normas, kurā noteikta starptautiskā jurisdikcija prasībām par neatļautām darbībām, interpretāciju. Saskaņā ar šo normu lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību, deliktu vai kvazideliktu, persona, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var tikt iesūdzēta citā dalībvalstī – “tās vietas tiesās, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu”.

25. Tā ir jurisdikcijas *speciālā* norma. Tā ļauj atkāpties no *vispārīgās* normas, kas ietverta Regulas Nr. 1215/2012 4. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru atbildētājs ir iesūdzams tās dalībvalsts tiesā, kurā atrodas tā domicils⁷.

5 Spriedums, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685).

6 Spriedums, 1995. gada 7. marts, *Shevill* u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61).

7 Nesenam piemēram skat. tostarp spriedumu, 2015. gada 22. janvāris, *Hejduk* (C-441/13 EU:C:2015:28, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).

26. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta norma ir balstīta uz *īpaši ciešu saistošo faktoru* starp strīdu un tiesām citā dalībvalstī, kurā neatrodas atbildētāja domicils. Šī pieeja ir pamatota ar apsvērumiem, kas attiecas uz pareizu tiesvedību un lietderīgu procesa organizāciju⁸.

27. Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā (un tās priekštecēs⁹) ietverto frāzi “vieta, kur kaitējums noticis” Tiesa kopš sprieduma *Bier*¹⁰ ir interpretējusi kā attiecināmu gan uz vietu, kur kaitējums ir *materializējies*, gan uz vietu, kur iestājies *kaitējumu radījušais notikums*. Tādējādi prasītājs var izvēlēties iesūdzēt atbildētāju jebkurā no šo abu vietu tiesām¹¹.

28. Lietā *Shevill* Tiesa precizēja, ka, apmelojumam rodoties no laikrakstā, kas tiek izplatīts vairākās dalībvalstīs, publicēta raksta, prasītājs var celt prasību par zaudējumu atlīdzību (piemērojot īpašas jurisdikcijas noteikumus) divu vietu tiesās. Var vērsties tās dalībvalsts tiesās, kur kaitējums *izcēlies*¹², kas atbilst publicētāja reģistrācijas vietai, vai arī tiesās katrā dalībvalstī, kurā attiecīgā publikācija tikusi izplatīta un kurā, pēc cietušā domām, ir *nodarīts* kaitējums tā reputācijai. Pēdējo minēto tiesu jurisdikcija ietver tikai šajā dalībvalstī radušos kaitējumu¹³. Šis īpašas jurisdikcijas otrais tips, kura rezultāts ir lietā *Shevill* izstrādātā teritoriālā ierobežojuma kompetence, tiek dēvēts par “mozaikas” pieeju¹⁴.

29. Lietā *eDate* Tiesa pirmoreiz apstiprināja šā jurisdikcijas pamata piemērojamību prasībām par personisko tiesību aizskārumu internetā publicētas informācijas dēļ. Tiesa nosprieda, ka prasība par zaudējumu atlīdzību var tikt celta tiesās jebkurā no dalībvalstīm, kuru teritorijā tiešsaistē publicētais saturs ir vai ir bijis pieejams. Šo tiesu kompetences teritoriālais ierobežojums joprojām ir spēkā¹⁵.

30. Tiesa spriedumā *eDate* tomēr pievienoja arī papildu jurisdikcijas pamatu, – šāda prasība var tikt celta arī tās vietas tiesās, kur ir prasītāja interešu centrs. Šī vieta atbilst dalībvalstij, kur ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta, vai citai dalībvalstij, ar kuru var tikt konstatēta īpaši cieša saikne, piemēram, vietai, kur prasītājs veic savu profesionālo darbību¹⁶.

8 Tā tika noteikts spriedumā, 1976. gada 30. novembris, *Bier* (21/76, EU:C:1976:166, 11. punkts). Skat. arī spriedumus, 1995. gada 7. marts, *Shevill* u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61, 19. punkts un tajā minētā judikatūra); 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685, 40. punkts un tajā minētā judikatūra); 2013. gada 3. oktobris, *Pinckney* (C-170/12, EU:C:2013:635, 27. punkts un tajā minētā judikatūra); 2015. gada 22. janvāris, *Hejduk* (C-441/13, EU:C:2015:28, 19. punkts un tajā minētā judikatūra) un 2016. gada 21. decembris, *Concurrence* (C-618/15, EU:C:2016:976, 26. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī Regulas Nr. 1215/2012 preambulas 16. apsvērumu.

9 7. panta 2. punkta teksts ir identisks *Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 5. panta 3. punktam*. Tā ir arī *gandrīz identiska Briseles 1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās (OV 1978, L 304, 36. lpp.) 5. panta 3. punktam*.

10 Spriedums, 1976. gada 30. novembris, *Bier* (21/76, EU:C:1976:166, 19. punkts).

11 Nesenam piemēram skat. tostarp spriedumu, 2015. gada 22. janvāris, *Hejduk* (C-441/13 EU:C:2015:28, 18. punkts un tajā minētā judikatūra).

12 Tas arī atbilst vispārīgam noteikumam par atbildētāja juridisko adresi. Skat. spriedumu, 1995. gada 7. marts, *Shevill* u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61, 26. punkts).

13 Spriedums, 1995. gada 7. marts, *Shevill* u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61, 30. un 31. punkts).

14 Skat., piemēram, Mankowski, P., “Kommentar zu Art. 5 EuGVVO”, no: *EWiR*, 2011, 743. un 744. lpp. Risinājums, kas tika pieņemts lietā *Shevill*, parasti tiek uzskatīts par tādu, kas radīts, lai atspoguļotu faktu, ka *in casu* lielākā daļa publikāciju tika izplatīta Francijā un tikai neliela daļa – Anglijā, kurā atradās publicētās informācijas rezultātā nelabvēlīgi ietekmētās personas. Skat., piemēram, Briggs, A., “The Brussels Convention”, *Yearbook of European Law*, 1995, 15. sēj., 1. nr., 487. – 514. lpp.

15 Spriedums, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685, 51. un 52. punkts).

16 Spriedums, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685, 49. punkts).

31. Tiesa attīstīja šo trešo īpašo jurisdikcijas pamatu attiecībā uz prasībām, uz kurām attiecas Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkts, apsverot “kaitējuma nopietno raksturu” un šo kaitējumu, kā apgalvots, izraisošās informācijas pieejamību visā pasaulē¹⁷. Šīs ir īpašības, kas raksturīgas internetam, kas kā plašsaziņas līdzeklis bija diezgan nenozīmīgs laikā, kad tika pasludināts spriedums *Shevill* lietā¹⁸.

32. Rezumējot *Shevill* un *eDate* lietu lasījumu, ir jāsecina, ka šobrīd, ja internetā publicētas informācijas dēļ ir nodarīts iespējams kaitējums prasītājam, kas ir fiziska persona, pastāv četru veidu iespējamās piekritības vietas. Trīs no tām ir “pilnās” piekritības vietas, kurās var tikt celta prasība par visiem nodarītajiem zaudējumiem, un ceturta ir “daļējas” piekritības vieta, kurā zaudējumi, par kuriem var tikt celta prasība, ir tikai attiecīgās valsts teritorijā nodarītie zaudējumi. Pilnās piekritības vietas ir viena vispārējās piekritības vieta (atbildētāja domicils) un divas īpašās piekritības vietas (vieta, kur ir radies kaitējums, kas, visticamāk, vairumā gadījumu būs identiska vispārējai piekritības vietai, un vieta, kur atrodas prasītāja interešu centrs). Papildus tam visas atlikušās dalībvalstis, visticamāk, veido daļējas piekritības vietas, jo internetā publicētā informācija ir pieejama visās dalībvalstīs.

33. Šī konkrētā lieta attiecas uz starptautisko jurisdikciju prasībai par to zaudējumu atlīdzību, kas radušies prasītājas personisko tiesību apgalvotā pārkāpuma dēļ. Prasītāja ir *juridiska* persona. Prasītāja ir lūgusi izdot rīkojumu likt atbildētājai *labot un dzēst* informāciju un komentārus no atbildētājas interneta vietnes. Kā apstiprināts tiesas sēdē, prasītājas prasības primārais mērķis ir nevis kompensācijas saņemšana par radītajiem materiālajiem zaudējumiem, bet drīzāk iespējamu kaitējumu nodarošā tiešsaistes satura labošana un dzēšana. Zaudējumu atlīdzība ir pieprasīta tikai pakārtoti.

34. Kā minēts šo secinājumu sākumā, šie divi elementi kopā varētu tikt uzskatīti par spēkā esošās Tiesas judikatūras virzīšanu pārāk tālu, sfērās, kurām tā sākotnēji, iespējams, netika paredzēta. Tomēr mēģinājumi sasniegt intelektuālas konstrukcijas galējās robežas var būt arī noderīgi, – tie ļauj kritiski no jauna novērtēt pašus attiecīgās struktūras pamatus.

35. Tomēr, lai šo uzdevumu varētu izpildīt, vispirms ir jāatrisina sākotnējais jautājums, – vai ir iespējams nošķirt fiziskās personas no juridiskajām personām saistībā ar personiskajām tiesībām internetā nodarīto kaitējumu.

2. Juridisko personu personiskās tiesības

36. Kaut arī spriedumā tas nav tieši minēts, tomēr šķiet, ka ideja, uz ko ir stingri balstīta papildu īpašās jurisdikcijas pamata izveide lietā *eDate*, bija pamattiesību aizsardzība. Šī ideja ir tieši pausta ģenerālvokāta P. Kruša Viljalona [*P. Cruz Villalón*] secinājumos attiecīgajā lietā¹⁹.

37. Lai kā arī būtu, jautājums, vai personisko tiesību kā pamattiesību aizsardzība var tikt paplašināta, lai tajā ietvertu arī juridiskās personas, nepārprotami ir izraisījis plašas diskusijas šajā lietā. Vai juridiskajām personām ir personiskās tiesības? Šīs lietas dalībnieku uzskati atšķiras.

¹⁷ Turpat., 47. punkts.

¹⁸ Kritiskai analīzei juridiskajā literatūrā, kurā izcelta pāreja uz *forum actoris* un iepriekšparedzamības trūkums, kā arī risks, ka šādas pieejas dēļ tiks meklēta izdevīgākā piekritības vieta, skat., piemēram, Bollée, S., un Haftel, B., “Les nouveaux (dés)équilibres de la compétence internationale en matière de cyberdélits après l’arrêt eDate Advertising et Martinez”. *Recueil Le Dalloz*, 2012, Nr. 20, 1285. – 1293. lpp.; Kuipers, J.-J., “Joined Cases C-509/09 & 161/10, eDate Advertising v. X and Olivier Martinez and Robert Martinez v. MGN Limited, Judgment of the Court of Justice (Grand Chamber) of 25 October 2011”, *Common Market Law Review* 2012, 1211. – 1231. lpp.; Thiede, T., “Bier, Shevill und eDate – Aegrescit medendo?”, *Zeitschrift für das Privatrecht der Europäischen Union*, 4/2012, 219. – 222. lpp.

¹⁹ Kurš *inter alia* norādīja, ka attiecībā uz Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 7. un 11. pantā iestrādātajām pamattiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību un informācijas brīvību ir “noteikta īpaša aizsardzība informācijai demokrātiskā sabiedrībā, kā arī uzsverta privātās sfēras nozīmība, kas ietver arī tiesības uz savu attēlu”. Ģenerālvokāta P. Kruša Viljalona secinājumi apvienotajās lietās *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:192, 52. punkts).

38. Igaunijas valdība savos rakstveida apsvērumos un tiesas sēdē norādīja, ka personiskās tiesības, kas ir aizsargājamas saskaņā ar spriedumu *eDate* lietā, pēc definīcijas var tikt attiecinātas tikai uz fiziskajām personām. Igaunija uzskata, ka tas ir skaidrojams ar to raksturu un sekām (piemēram, sāpēm un ciešanām). Līdzīgi arī Apvienotā Karaliste savos rakstveida apsvērumos uzsvēra, ka prasība atlīdzināt zaudējumus kā atbilde uz internetā publicētu, kaitējumu radošu informāciju faktiski atbilst juridisku struktūru komerciālajiem zaudējumiem. Tas radot problemātiku, kas atšķiras no tās, kas rodas fiziskajām personām, kuru reputācija ir aizskarta.

39. Komisija atzīst, ka dažās dalībvalstīs personiskās tiesības tiek aizsargātas, tomēr uzskata, ka uz interešu centru balstītais *forum actoris* princips nebūtu paplašināms, iekļaujot tajā arī juridiskās personas. Veicot šādu paplašinājumu, netiktu ievērots iesaistīto interešu līdzsvars.

40. Es šiem viedokļiem nevaru piekrist. Pirmkārt, *principa* līmenī ir grūti saskatīt iemeslu, kāpēc uz juridiskajām personām nebūtu attiecināmas personiskās tiesības, ciktāl šī analogija to saprātīgi pieļauj (a). Otrkārt, varbūt ir vērts tomēr uzsvērt, ka *pragmatiskākā* līmenī jautājumam, vai juridiskajām personām būtu jābūt noteiktām pamata personiskajām tiesībām, šobrīd izskatāmās lietas kontekstā ir diezgan ierobežota nozīme. Nav šaubu, ka atbilstīgi vairāku dalībvalstu tiesību aktiem juridisko personu reputācija vai labais vārds tiek aizsargāts kā daļa no to likumiskajām tiesībām. Šādas tiesības pastāv un ir jāpieņem lielā mērā neatkarīgi no tā, vai (ne-)eksistē kādas juridisko personu pamattiesības. Šādas prasības, ja tām ir pārrobežu raksturs, visticamāk, ir saistītas ar “kaitējumu” Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta izpratnē, bet potenciāli saasinātā diskusija par uzņēmumu pamattiesību apjomu patiesībā nav šīs lietas galvenais elements (b). Šie apsvērumi liek secināt, ka, piemērojot īpašo jurisdikcijas pamatu, nav pamata pret fiziskām un juridiskām personām attiekties atšķirīgi (c).

a) Principiālā atbilde

41. Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (ECPAK) sistēmā sākotnēji tikai ECPAK 1. protokola 1. pants par tiesībām uz īpašumu bija *tiesī* paredzēts piemērošanai juridiskajām personām. Tomēr laika gaitā gan Eiropas Cilvēktiesību tiesa (ECT), gan Tiesa ir pakāpeniski paplašinājušas pamattiesību aizsardzības loku, attiecinot tās uz juridiskajām personām, ja šāda pieeja šķita atbilstoša, ņemot vērā konkrētās pamattiesības.

42. Tādējādi ECT judikatūrā gadu gaitā pakāpeniski ir notikusi tiesību paplašināšana, iekļaujot, piemēram, tiesības uz vārda brīvību²⁰, tiesības uz dzīvokļa un sarakstes neaizskaramību²¹ un tiesības uz taisnīgu tiesu²². Vienlaikus ECT tomēr ir arī atzinusi, ka attiecībā uz pamattiesību ierobežojumiem, Līgumslēdzējām pusēm ir lielāka rīcības brīvība gadījumos, kas attiecas uz iesaistīto personu profesionālo darbību²³.

20 Iestrādāts ECPAK 10. pantā. Spriedums, ECT, 1979. gada 26. aprīlis, *Sunday Times* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:1980:1979:0426JUD000653874).

21 Nostiprināts ECPAK 8. pantā. ECT ir paplašinājusi jēdzienu “dzīvoklis”, iekļaujot tajā arī uzņēmumu birojus. Spriedums, ECT, 2002. gada 16. aprīlis, *Société Colas Est* u.c. pret Franciju (CE:ECHR:2002:0416JUD003797197, 40.–42. punkts).

22 Saskaņā ar ECPAK 6. panta 1. punktu. Spriedums, ECT, 2011. gada 20. septembris, *Oao Neftyanaya Kompaniya Yukos* pret Krieviju (CE:ECHR:2011:0920JUD001490204, 536.–551. punkts). Tika norādīts, ka nav pamata citādi attiekties pret juridiskajām personām, jo tiesības uz taisnīgu tiesu ir priekšnosacījums attiecīgo materiālo tiesību īstenošanas iespējamībai. Skat. Oliver, P., “Companies and their Fundamental Rights: a comparative perspective”, *International and Comparative Law Quarterly*, 2015, 64. sēj., Nr. 3, 678. lpp.

23 Skat. spriedumu, ECT, 1992. gada 16. decembris, *Niemietz* pret Vāciju (CE:ECHR:1992:1216JUD001371088), kurā ECT nosprieda, ka policijas veiktā pašnodarbināta jurista biroja, kurā tas dzīvoja, pārmeklēšana ir kvalificējama kā viņa tiesību uz “dzīvokļa” neaizskaramību pārkāpums. Vienlaikus ECT piebilda, ka valsts tiesības iejaukties saskaņā ar ECPAK 8. panta 2. punktu var būt plašākas, “ja ir iesaistītas profesionālā darbība vai uzņēmējdarbība, vai telpas, nekā tas būtu citā gadījumā” (31. punkts).

43. Līdzīgi Savienības tiesību sistēmā Tiesa apstiprināja, ka juridiskajām personām ir ne tikai tiesības uz īpašumu²⁴, bet arī darījumdarbības brīvība²⁵, tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību²⁶ un, konkrētāk, tiesības uz juridisko palīdzību²⁷. Tiesa arī nosprieda, ka uz juridiskajām personām ir attiecināma nevainīguma prezumpcija un tiesības uz aizstāvību²⁸.

44. Kopumā varētu secināt, ka abās sistēmās, ja neskaita atsevišķus izņēmumus²⁹, pamattiesību aizsardzības paplašināšana, iekļaujot juridiskās personas, ir notikusi pakāpeniski un diezgan dabiski, un spontāni, neiedziļinoties filozofiskās pārdomās par pamattiesību raksturu vai funkciju³⁰. Pamatā esošie apsvērumi, šķiet, ir vairāk funkcionāla rakstura, – vai attiecīgās pamattiesības, piemērojot saprātīgu analogiju, var tikt attiecinātas uz juridisko personu? Ja atbilde ir apstiprinoša, tad šīs pamattiesības, visdrīzāk, tiks paplašinātas un piemērotas juridiskajām personām, iespējams, ar lielākiem ierobežojumiem³¹.

45. *Konkrētāk*, runājot par juridisko personu personiskajām tiesībām, to netieša atzīšana ir atrodamā lietā *Fayed* pret Apvienoto Karalisti³². ECT norādīja, ka attiecībā uz tiesībām uz labu reputāciju pieņemamās kritikas robežas ir plašākas, ja šī kritika skar lielos publiskos uzņēmumos iesaistītas darījumu personas, nekā tas būtu indivīdu gadījumā³³. Turklāt ECT nosprieda, ka tādēļ, ka attiecīgā puse bija liels starptautisks uzņēmums, nebūtu tam jāliedz tiesības aizstāvēt sevi pret neslavu ceļošām apsūdzībām. Vēl jo vairāk, šis fakts nenozīmēja, ka prasītājiem (fiziskām personām) nebūtu jāliek pierādīt savu attiecīgo apgalvojumu pareizību³⁴.

46. Tomēr būtu godīgi atzīt, ka ECT judikatūra šajā jautājumā, iespējams, nav absolūti noteicoša, it īpaši divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, juridisko personu personisko tiesību raksturs varētu zināmā mērā atšķirties no fizisko personu personiskajām tiesībām atkarībā no konkrētajām tiesībām tādā kontekstā, kādā tās tiek minētas – 8. pants, 10. pants vai varbūt Pirmā protokola 1. pants, vai pat jebkuru procesuālo tiesību kontekstā. Otrkārt, konkrētos gadījumos ECT nereti izmanto dalībvalsts tiesas jau veikto vērtējumu attiecībā uz juridiskās personas personisko tiesību pārkāpumu (ne-)esamību³⁵.

47. Pastāv divi veidi, kā vērtēt juridisko personu personisko tiesību kā pamattiesību aizsardzību – *kā pašvērtību un kā līdzekli*.

24 Iestrādāts Hartas 17. pantā. Skat., piemēram, spriedumu, 2015. gada 11. jūnijs, *Berlington Hungary* u.c. (C-98/14, EU:C:2015:386, 89.–91. punkts un tajos minētā judikatūra).

25 Saskaņā ar Hartas 16. pantu. Skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *AGET Iraklis* (C-201/15, EU:C:2016:972, 66.–69. punkts un tajos minētā judikatūra).

26 Iestrādāts Hartas 47. pantā. Skat., piemēram, spriedumu, 2017. gada 16. maijs, *Berlioz Investment Fund* (C-682/15, EU:C:2017:373, 48. punkts).

27 Saskaņā ar Hartas 47. pantu. Spriedums, 2010. gada 22. decembris, *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811, 44.–59. punkts).

28 Nostiprināts Hartas 48. pantā. Skat. piemēram, spriedumus, 2013. gada 26. novembris, *Groupe Gascogne/Komisija* (C-58/12 P, EU:C:2013:770, 29. un 30. punkts), un 2010. gada 14. septembris, *Akzo Nobel Chemicals* un *Akros Chemicals/Komisija* (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 92. punkts).

29 Kā viens no tādiem ir minams spriedums, 2010. gada 22. decembris, *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811), kurā Tiesa apstiprināja juridiskās palīdzības pieejamību arī juridiskajām personām. To darot (38. punkts), Tiesa balstījās uz lingvistisko argumentu (jēdziens “persona” attiecīgajā pantā neizslēdz juridiskās personas) kopā ar sistēmiskiem aspektiem (attiecīgās nodaļas vieta Hartā).

30 Skat., piemēram, arī Oliver, P., “Companies and their Fundamental Rights: a comparative perspective”, *International and Comparative Law Quarterly*, 2015, 64. sēj., 3. nr., 661. – 696. lpp.

31 Varētu piebilst, ka līdzīgas diskusijas un potenciālā pamattiesību aizsardzības paplašināšana, iekļaujot juridiskās personas, nav notikušas tikai abās Eiropas sistēmās. Kā piemērus no Atlantijas okeāna otras puses skat., piemēram, *Citizens United v. Federal Election Commission* 558 U.S. 310 (2010) par juridisko personu brīvību izteikties par politiku, un nesenāku lietu – *Burwell v. Hobby Lobby Stores* 573 U.S. (2014), kur *U.S. Supreme Court* [Augstākā tiesa, ASV] atzina, ka rūpīgi izvērtējot, ir jāsecina, ka korporācijām, kuru mērķis ir peļņas gūšana, ir tiesības uz reliģisko pārliecību.

32 Spriedums, ECT, 1990. gada 21. septembris, *Fayed* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:1994:0921JUD001710190).

33 Turpat, 75. punkts. Skat. arī spriedumus, ECT, 2005. gada 15. maijs, *Steel* un *Morris* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2005:0215JUD006841601, 94. punkts), un 1989. gada 20. novembris, *Markt intern Verlag GmbH* un *Klaus Beermann* pret Vāciju (CE:ECHR:1989:1120JUD001057283, 33.–38. punkts).

34 Spriedums, ECT, 2005. gada 15. maijs, *Steel* un *Morris* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2005:0215JUD006841601, 94. punkts).

35 Skat. neseno spriedumu, ECT, 2016. gada 2. februāris, *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete* un *Index.hu Zrt* pret Ungāriju (CE:ECHR:2016:0202JUD002294713, 66. punkts).

48. Personiskās tiesības kā *pašvērtība* nozīmē, ka tās pašas par sevi ir aizsardzības vērtas. Personiskās tiesības var tikt uzskatītas par no cilvēka pašcieņas izrietošām tiesībām. Būt par cilvēku pati par sevi ir vērtība un tādējādi aizsardzības vērtā. Ja tiek pieņemta šāda personisko tiesību izpratne, tad tiešām varētu būt zināmas intelektuālas grūtības piešķirt šādu statusu juridiskajai personai.

49. Tomēr personiskās tiesības var tikt uzskatītas arī par *līdzekli*, lai efektīvi aizsargātu citas pamattiesības, nevis par pašmērķi. Juridisko personu personisko tiesību aizsardzība ir saistīta ar citām šīm personām atzītajām tiesībām (vai ir šo citu tiesību īstenošanas priekšnoteikums), piemēram, tiesībām uz īpašumu (Hartas 17. pants) vai darījumbrīvību (Hartas 16. pants). Piemērojot šo loģiku, uzņēmuma personisko tiesību pārkāpums, ko veido kaitējuma nodarīšana tā labajam vārdam un reputācijai, tieši pārtaps par šā uzņēmuma ekonomisko tiesību pārkāpumu. Tādējādi efektīvai šo ekonomisko tiesību (kuras pilnīgi noteikti ir atzītas juridiskajām personām) aizsardzībai ir nepieciešama arī to personisko tiesību aizsardzība.

50. Vai šis pēdējais minētais juridisko personu personisko tiesību aizsardzības pamatojums nozīmē, ka šīs tiesības ir zemākas vai pat neesošas? Vairāki šīs lietas izskatīšanas gaitā iesniegtie apsvērumi, šķiet, ietver šo morālo argumentu, būtībā norādot: “ja ir iesaistīta nauda, tad tas nav pamattiesību aizsardzības vērts gadījums”.

51. Es šim uzskatam nepiekrītu trīs iemeslu dēļ. Pirmkārt, ir virkne citu, galvenokārt procesuālu, tiesību, kuru aizsardzība nevar tikt dēvēta par pašmērķi, bet gan drīzāk par līdzekli, lai aizsargātu citas tiesības vai vērtības. Vai šīs tiesības ir “zemākas”? Otrkārt, kā ir ar citām materiālajām tiesībām, kuras attiecas uz, piemēram, tiesību uz īpašumu vai tiesību iesaistīties darbā, vai darījumbrīvības aizsardzību? Vai arī šīs tiesības ir “morāli zemākas”? Treškārt, pat pieņemot šādu morālo nostāju, *quid non*, peļņu gūstošām juridiskajām personām tiktu liegta pamattiesību aizsardzība. Bet kā ir ar tām juridiskajām personām, kas nedarbojas uz peļņas gūšanas pamata? Kā ar bezpeļņas juridiskajām personām, kurām, iespējams, varētu būt “cēlāki” mērķi?

b) Pragmatiskā atbilde

52. Neredzu nevienu iemeslu, kāpēc juridisko personu personiskajām tiesībām kā pamattiesībām nebūtu piešķirama aizsardzība, ja vien atbilstīgi iepriekšējā sadaļā iezīmētajai kopējai loģikai tas ir pienācīgs risinājums konkrētā gadījuma apstākļos.

53. Tomēr es neuzskatu, ka Tiesai patiesībā būtu jārisina šis jautājums, lai izskatītu šo konkrēto lietu.

54. Raugoties pāri aktuālajam pamattiesību aizsardzības diskursa “obligātajam” slānim³⁶, būtu jāatceras šīs lietas faktiskā būtība, – lēmuma par starptautiskās jurisdikcijas noteikšanu saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu attiecībā uz ārpuslīgumiskajām saistībām par kaitējumu, kas nodarīts kāda reputācijai, pieņemšana.

55. Tomēr atbildība par šāda veida kaitējumu neaprobežojas ar konstitucionāli garantēto pamattiesību aizsardzību. Tieši otrādi – dalībvalstu tiesību aktos likumu, valstu civill kodeksu vai civiltiesisko pārkāpumu regulējuma līmenī ir atrodami detalizēti noteikumi par personisko tiesību un reputācijas aizsardzību. Šie noteikumi tādējādi tiek neizbēgami piemēroti abām kategorijām – gan fiziskajām, gan juridiskajām personām.

³⁶ Raugoties retrospektīvi, ir vērts atzīmēt, ka lietā *Shevill* trīs no četriem prasītājiem patiesībā bija *juridiskās* personas. Šis fakts tomēr neradīja nekādas šaubas par to pašu starptautiskās jurisdikcijas noteikumu piemērošanu. Šis pats fakts vienlaikus varētu tikt uzskatīts arī par netiešu pierādījumu tam, kā pēdējo desmit gadu laikā ir mainījies un pārfokusējies Savienības tiesību juridiskais diskurss. Skeptiķis varētu piebilst, ka tas ne vienmēr nozīmē, ka šis pārmaiņas būtu uz labu, ja raugās, vai pamattiesību diskurss ir sniedzis jebkādas labākus vai asākus analītiskos rīkus, piemēram, starptautiskās jurisdikcijas noteikumus, interpretēšanai.

56. Piemēram, Vācijas tiesību aktos vispārējo personisko tiesību aizsardzībai ir konstitucionālas saknes. Tiek aizsargātas gan fiziskās, gan juridiskās personas. Juridiskajām personām pienākas šī aizsardzība tik ilgi, kamēr tā attiecas uz to konkrēto funkciju, piemēram, ekonomiskā pārstāvja vai darba devēja funkciju³⁷. Uzņēmuma personiskās tiesības aizsargā uzņēmuma reputāciju un tā konstitucionāli garantēto brīvību iesaistīties uzņēmējdarbībā³⁸. Uzņēmuma personiskās tiesību aizsardzības apjoms tiek skaidrots relatīvi plaši³⁹. Francijas judikatūrā, šķiet, ir pieņemts, ka juridiskajām personām ir atsevišķas personiskās tiesības, īpaši saistībā ar to godu un reputāciju⁴⁰. Šķiet, ka Anglijas tiesībās tādi jēdzieni kā apmelojums un tīša maldināšana ir veidoti, lai aizsargātu juridisko personu reputāciju un ekonomiskās intereses⁴¹.

57. Tādējādi, kaut arī atšķirīgā veidā un apjomā, juridisko personu personiskās tiesības, kas aizsargā to labo vārdu un reputāciju, nav dalībvalstīm svešs fenomens. Tātad, ja šāda ar likumu pamatota prasība tiek celta dalībvalstī pret personu no citas dalībvalsts, ir loģiski, ka, lai izskatītu šo prasību, būs nepieciešams arī lēmums par starptautisko jurisdikciju atbilstīgi Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktam.

58. Citiem vārdiem, 7. panta 2. punkts ir daudzslāņains noteikums tādā izpratnē, ka tajā ietvertās jurisdikcijas normas būs piemērojamas neatkarīgi no prasības precīza valsts juridiskā pamata, neatkarīgi no tā, vai personisko tiesību materiāltiesiskā aizsardzība ir piešķirta ar konstitucionāli aizsargātām pamattiesībām, ar likumos vai judikatūrā pamatotu aizsardzību vai ar abām.

59. Vienlaikus, pat ja 7. panta 2. punkts ir daudzslāņains attiecībā uz prasības materiāltiesisko pamatu atbilstīgi valsts tiesībām, šīs normas piemērošanas rezultātam būtu jābūt vienotam. Citiem vārdiem sakot, iespējamās atšķirības attiecībā uz prasības pamatu atbilstīgi valstu tiesībām nevar ietekmēt jurisdikcijas noteikumu vērtējumu, protams, ja prasības būtība joprojām ir saistīta ar neatļautu darbību, deliktu vai kvazideliktu.

60. Kopumā – vismaz dažu personisko tiesību aizsardzība juridiskajām personām parasti tiek garantēta ne tikai pamattiesību aizsardzības līmenī, bet arī (vai pat biežāk) tiesību aktu līmenī. Līdz ar to Savienības tiesībās būtu jābūt ekvivalentiem jurisdikcijas noteikumiem, kas ļautu noteikt tiesu, kuras kompetencē būtu izskatīt tādu prasību kā tā, kas ir celta pamatlietā.

c) Vai ir pieļaujama atšķirīga attieksme pret juridiskajām personām atbilstoši Regulai Nr. 1215/2012?

61. Ja ir konstatēts, ka starptautiskās jurisdikcijas noteikumi atbilstīgi Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktam ir piemērojami juridiskas personas prasībai par neatļautu darbību, kuras rezultātā saskaņā ar šīs personas apgalvojumu ir pārkāptas tās personiskās tiesības, neatkarīgi no tā, vai šīs prasības pamatā būtu konstitucionāli vai tiesību aktu līmenī garantēta aizsardzība, loģiski rodas nākamais jautājums. Vai pastāv kāds labs iemesls, lai nodalītu fiziskās un juridiskās personas ar mērķi piemērot uz interešu centru balstīto īpašo jurisdikcijas pamatu. Ja atbilde ir apstiprinoša, kā šāda nodalīšana varētu tikt pamatota?

37 Skat., piemēram, *Bundesgerichtshof* (Vācijas Federālā Augstākā tiesa) 1971. gada 18. maija spriedumu – VI ZR 220/69, NJW 1971, 1665; 1980. gada 8. jūlija spriedumu – VI ZR 177/78, NJW 1980, 2807; 2005. gada 19. aprīļa spriedumu – X ZR 15/04, NJW 2005, 2766; 2014. gada 23. septembra spriedumu – VI ZR 358/13, NJW 2015, 489, un arī 2015. gada 28. jūlija spriedumu – VI ZR 340/14, NJW 2016, 56. Skat. arī *Bundesverfassungsgericht* (Vācijas Federālā Konstitucionālā tiesa) 2006. gada 24. maija rīkojumu – 1 BvR 49/00, NJW 2006, 3771.

38 Koreng, A., “Das ‘Unternehmenspersönlichkeitsrecht’ als Element des gewerblichen Reputationssschutzes”, no: *GRUR*, 2010, 1065. un nākamās lpp.

39 Šī aizsardzība attiecas ne tikai uz apgalvojumiem, kas varētu motivēt patērētājus vairs neizmantojot uzņēmuma produktus vai pakalpojumus, bet arī uz to, ka neatļauta video uzņemšana uzņēmuma telpās var būt šā uzņēmuma personisko tiesību aizskārums. Skat., piemēram, *Landgericht Stuttgart* (Štutgartes Reģionālā tiesa) 2014. gada 9. oktobra spriedumu 11 O 15/14.

40 Skat., piemēram, “Dumoulin, L., Les droits de la personnalité des personnes morales”, *Revue des sociétés* 2006, 1. nr., 19. punkts.

41 Skat., piemēram, *Tesla Motors Ltd v BBC* [2013] EWCA Civ 152 vai *Marathon Mutual Ltd v Waters* [2009] EWHC 1931 (QB).

62. Vienīgais šīs lietas tiesvedības gaitā sniegtais pamatojums bez iepriekš minētā juridisko personu personisko tiesību nolieguma ir bijis “vājākās puses” princips. Šis arguments skan šādi: fiziskās personas pēc būtības ir “vājākas” iepretim juridiskajām personām, kā tas bija abās lietās, kas tikai apvienotas *eDate* lietā. Būtiskais kaitējums, ko nekavējoties var nodarīt informācijas publicēšana tiešsaistē, pamato jurisdikcijas noteikumu interpretāciju šīm personām par labu. Tomēr tāda pati īpaša aizsardzība nav nepieciešama juridisko personu gadījumā, jo tās pēc definīcijas nav “vājas”.

63. Nepiekrītu četrus iemeslus dēļ.

64. Pirmkārt, līdzīgi kā Komisija norādīja tiesas sēdē, vēlos minēt, ka Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā ietvertā jurisdikcijas noteikuma mērķis nav vājākās puses aizsardzība. Atzīstu, ka pārējiem Regulā Nr. 1215/2012 paredzētajiem īpašās jurisdikcijas pamatiem šāds mērķis ir. Tā tas ir saistībā ar jurisdikcijas aizsardzību, kas tiek sniegta patērētājiem, darbiniekiem un noteiktām personām jautājumos, kas attiecas uz apdrošināšanu⁴². Tomēr “vājākās puses” princips pilnīgi noteikti nav ietverts noteikumā par īpašo jurisdikciju saistībā ar neatļautām darbībām. Tā vietā šā veida jurisdikcija ir balstīta uz *ciešo saikni* starp prasību un tiesu, kuras kompetencē ir tās izspriešana⁴³.

65. Otrkārt, pat pieņemot, ka šajā kontekstā būtu jāapsver vājākās puses princips papildus skaidrajam Regulas Nr. 1215/2012 formulējumam, *quod non*, es vēlētos zināt, kā šāda noteikuma automātiska piemērošana būtu tiešām atbilstīga un radītu pareizos rezultātus lielākajā konkrēto lietu daļā. Vai fiziskās personas pēc definīcijas vienmēr ir vājas un juridiskās personas vienmēr ir stipras neatkarīgi no konkrētā “spēku līdzsvara” attiecīgajā strīdā? Kā ir ar juridiskajām personām, kuras patiesībā ir mazas un diezgan vājas? Kā ir ar visiem robežgadījumiem, piemēram, viena cilvēka uzņēmumiem, pašnodarbināto profesijām vai, no otras puses, ietekmīgiem un bagātiem indivīdiem? Vēl jo vairāk, vai šajā kontekstā būtu jābūt svarīgi, vai juridiskā persona ir bezpeļņas vai peļņu gūstoša organizācija?

66. Treškārt, raugoties konkrēti uz potenciālo internetā sniegtas informācijas nodarīto kaitējumu, ir lietderīgi apzināties, ka, visticamāk, diezgan atšķirīgi būs ne tikai prasītāji, bet arī iespējamie atbildētāji. Laikā, kad tika izskatīta lieta *Shevill*, atbildīgie par goda aizskaršanu un neslavas celšanu, visticamāk, bija drukātie plašsaziņas līdzekļi. Vairumā gadījumu (noteikti ne visos) atbildētāji publicētāji, visticamāk, bija juridiskās personas.

67. Internets – vai nu uz labu, vai ļaunu – ir pilnībā mainījis spēles noteikumus, – tas ir demokratizējis publicēšanu. Privāto tīmekļa vietņu, pašrocīgas informācijas publicēšanas, emuāru un sociālo tīklu laikmetā fiziskās personas var ļoti viegli izplatīt informāciju, kas skar jebkuras citas personas, vai tās būtu fiziskas vai juridiskas personas, vai publiskas institūcijas. Šādos tehniskajos iestatījumos sākotnējā ideja, kas varētu būt bijusi par pamatu agrīnajiem noteikumiem par neslavu ceļošām publikācijām un atbilstoši kurai tika pieņemts, ka prasītājs, visticamāk, ir vājš indivīds, savukārt atbildētājs ir (profesionāls) izdevējs, pilnībā sabrūk.

68. Visbeidzot, pat pieņemot, ka tiktu veikts individuāls izvērtējums par katru savstarpējo spēku līdzsvaru konkrētajās lietās, šāda pieeja, to īstenojot praksē, nereti nonāktu pretrunā Regulas Nr. 1215/2012 mērķim, lai jurisdikcijas noteikumi būtu “ļoti paredzami”⁴⁴. Kādi tieši tādā gadījumā būtu kritēriji? Nauda? Katra subjekta tiesību departamenta izmērs? Tas, vai attiecīgais subjekts ar publicēšanu nodarbojas profesionāli? Un atkal, šāda darbietilpīga pārbaude ar nenoteiktu rezultātu, iespējams, nebūtu labākā pieeja, lai lemtu par starptautisko jurisdikciju, jo šim procesam būtu jābūt pēc iespējas ātrākam un vieglākam⁴⁵.

42 Skat. Regulas Nr. 1215/2012 preambulas 18. apsvērumu: “Saistībā ar apdrošināšanas līgumiem, patērētāju līgumiem un darba līgumiem vājākajai pusei vajadzētu būt aizsargātai ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējie noteikumi”. Šīs normas ir ietvertas tās pašas regulas II nodaļas 3.–5. iedaļā.

43 Skat. atsauci uz iepriekš minēto judikatūru, 8. zemspējas piezīmi.

44 Regulas Nr. 1215/2012 preambulas 15. apsvēruma.

45 Lai ilustrētu praktiskās grūtības, ko rada individuāla “spēku līdzsvara” pārbaude gadījumos, kas saistīti ar apdrošināšanu, atbilstīgi Regulai Nr. 44/2001, skat. manus secinājumus lietā *MMA IARD* (C-340/16, EU:C:2017:396, it īpaši 61. un 62. punkts).

69. Rezumējot – neredzu nevienu pamatotu iemeslu, kāpēc Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā ietvertās speciālās jurisdikcijas noteikumiem, tostarp uz interešu centru balstītajam jurisdikcijas pamatam, būtu jāatšķiras atkarībā no tā, vai prasītājs ir fiziskā persona vai juridiskā persona.

B. Starptautiskā jurisdikcija prasībām par tiešsaistē publicētas informācijas izraisītu personisko tiesību pārkāpumu

70. Iepriekšējā sadaļā norādīto iemeslu dēļ es nespēju atrast pārliecinošus argumentus, kas liktu nošķirt fiziskas un juridiskas personas, lai noteiktu starptautisko jurisdikciju prasībām par neatļautu darbību, kā apgalvots, izraisītiem personisko tiesību pārkāpumiem.

71. Tomēr šajā sadaļā apspriesto iemeslu dēļ es redzu diezgan pārliecinošus argumentus tam, lai no jauna novērtētu pārlietu plašos īpašās jurisdikcijas noteikumus, kas gadu gaitā ir izveidojušies Tiesas judikatūrā. Rūpīgi pārdomājot šos noteikumus, īpaša uzmanība būtu jāvelta faktam, ka internets vienkārši ir ļoti atšķirīgs plašsaziņas līdzeklis⁴⁶.

72. Tādējādi šajā sadaļā izklāstītais ierosinājums ir šāds, – attiecībā uz internetā publicētiem, iespējams, neslavu ceļoņiem apgalvojumiem būtu jābūt pieejamām tikai divām īpašajām (un pilnajām) jurisdikcijām. Šādā kontekstā gan fiziskajām, gan juridiskajām personām, tās nešķirojot, būtu piemērojami šaurāki īpašās jurisdikcijas noteikumi.

1. Grūtības saglabāt “mozaīkas” pieeju prasībām par neatļautām darbībām saistībā ar internetu

73. Būtu jāatceras⁴⁷, ka lietā *Shevill* Tiesa nosprieda, ka prasība par laikraksta izraisītu kaitējumu reputācijai var tikt celta tās dalībvalsts tiesās, kur atrodas izdevēja reģistrācijas vieta, kā arī vietā, kur attiecīgais laikraksts tiek izplatīts.

74. Lietā *eDate* Tiesa pievienoja vēl trešo īpašās jurisdikcijas pamatu – prasītāja interešu centru. Svarīgi, ka Tiesa arī apstiprināja lietā *Shevill* uz izplatīšanu balstītā jurisdikcijas pamata piemērojamību prasībām saistībā ar kaitējumu, kas, iespējams, nodarīts, izmantojot internetu. Tāpat kā lietā *Shevill*, šī starptautiskā jurisdikcija joprojām attiecas tikai uz kaitējumu, kas radies attiecīgās valsts teritorijā.

75. Tomēr lietā *Shevill* šī “mozaīkas” pieeja tika izstrādāta, pamatojoties uz pēc definīcijas ierobežotu noteikta laikraksta drukāto eksemplāru izplatīšanu noteiktā dalībvalstī. Teritoriālās izplatīšanas ideja tādējādi šķiet piederīga teritoriāli ierobežotai starptautiskajai jurisdikcijai prasībām par attiecīgo zaudējumu atlīdzību.

76. Problēma ar šo konkrēto īpašās jurisdikcijas pamatojumu rodas vienkārši tāpēc, ka internets funkcionē ļoti atšķirīgi. Tiešsaistē publicēta informācija ir pieejama nekavējoties un visur. Principā nepastāv nekādas ģeogrāfiskās robežas⁴⁸. Neapšaubāmi, kāds varētu iebilst, atsaucoties uz informācijas pieejamību un tās valodu un vērtējot, vai konkrētā gadījuma apstākļos informācija ir vai nav bijusi pareizi saprotama. Tomēr, attīstoties mašintulkošanai un vairāk nekā jebkad agrāk publicējot informāciju plaši izplatītās valodās, šīs bažas, iespējams, vairs nav tik aktuālas kā kādreiz.

⁴⁶ Abstrakta principa līmenī es pilnībā piekritu vēlmei pēc jurisdikcijas kritērijiem, kas būtu *tehnoloģiski neitrāli*, kā to daļrunīgi formulējis ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons savos secinājumos apvienotajās lietās *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:192, 53. un 54. punkts). Tomēr tā praktiskās īstenošanas līmenī, kā tiks apspriests šajā sadaļā, es redzu grūtības attiecībā uz objektīvi ļoti dažādu situāciju risināšanu vienādi.

⁴⁷ Skat. iepriekš šo secinājumu 28. punktu.

⁴⁸ Līdzīgu viedokli un salīdzinošo analīzi skat., piemēram, *Dow Jones and Company Inc v.Gutnick* [2002] HCA 56, 113. punkts (*High Court of Australia* [Austrālijas Augstākā tiesa]). Skat. arī *German Federal Supreme Court* [Vācijas Federālās Augstākās tiesas] 2010. gada 2. marta spriedumu (VI ZR 23/09).

77. Uzskatu, ka pašreizējās problēmas cēlonis ir lietā *Shevill* izstrādātās “mozaikas” pieejas automātiska attiecināšana uz prasībām, kas saistītas ar internetu lietā *eDate*, kurā, iespējams, pilnībā netika ņemtas vērā būtiskās atšķirības starp abiem plašsaziņas līdzekļiem. Tas savukārt rada virkni strukturālu un operacionālu problēmu. Izcelšu trīs no tām.

78. Pirmkārt, “*Shevill* ievietošana tiešsaistē” būtībā nozīmē vienlaicīgu piekritības piešķiršanu lielum juridiskiju skaitam, Eiropas Savienībā vien – 28. Informācija ir nekavējoties pieejama visās dalībvalstīs. Kā secinājumos lietā *eDate* norādīja ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons – kaut arī kādas interneta vietnes “apmeklējumu” skaits un izcelsme var būt norāde par ietekmi noteiktā teritorijā, tie nav uzticami kritēriji, lai novērtētu noteiktas informācijas izplatību internetā⁴⁹. Tādējādi pat viens “apmeklējums” ļauj secināt, ka ir notikusi “izplatīšana” *Shevill* lietas izpratnē, un ļauj prasītājam izmantot piekritības vietu.

79. Šādu no izplatīšanas kritērija izrietošu piekritības vietu daudzumu ir ļoti grūti savietot ar Regulas Nr. 1215/2012 preambulas 15. apsvērumā iestrādāto juridiskijas noteikumu paredzamības mērķi un pareizu tiesvedību⁵⁰.

80. Otrkārt, paralēli lielajam piekritības vietu daudzumam to vidū ir arī ievērojama prasību fragmentācija, – katra no 28 iespējamajām piekritības vietām būs tiesīga spriest tikai par zaudējumiem, kas radušies attiecīgajā valsts teritorijā. Šāda kaitējuma sadalīšana konkrētā līdzekļa – interneta – kontekstā ir grūti, varbūt pat neiespējami istenojama⁵¹.

81. Tāpat ir grūti saprast, kā tik daudzas prasības būtu iespējams savstarpēji koordinēt un kā tās varētu mijiedarboties ar citiem Regulā Nr. 1215/2012 sniegtajiem mehānismiem, kuru mērķis ir tiesvedības norises racionalizācija, piemēram, *lis pendens*⁵², vai cieši saistītu prasību apvienošana⁵³ (vai princips *res judicata*).

82. Kas attiecas uz *lis pendens* noteikumu, vai tā iespējami izslēdzošā ietekme aktivizētos attiecībā uz divām (līdz pat 28) teritoriāli ierobežotām prasībām, jo tās attiecas uz to pašu kaitējumu nodarījušo informāciju, kuras dzēšana tikusi lūgta kopā ar zaudējumu atlīdzību? Vai šā noteikuma darbība būtu atkarīga no lūgtā tiesību aizsardzības līdzekļa veida? Un kā tas darbotos vienas “pilnās” un vairāku “daļēju” teritoriāli ierobežoto prasību kontekstā? Kāds varētu arī jautāt par to, kāda būtu *res judicata* ietekme spriedumam, ko tiesa, kas ir prasītāja interešu centrā, pasludinājusi par visu zaudējumu atlīdzību saistībā ar iespējamo nākamo prasību par zaudējumu atlīdzību vienā vai vairākās daļējas juridiskijas vietās?

83. Protams, šobrīd skatāmā lieta neattiecas uz šiem specifiskajiem aspektiem. Tomēr, apsverot juridiskijas noteikuma darbību, ja juridiskija būtībā tiek piešķirta 28 dažādu dalībvalstu tiesām, būtu jāpatur prātā šo aspektu (ne-)praktiskās sekas.

84. Treškārt, pastāv arī mijiedarbība starp juridiskijas apjomu un lūgto tiesību aizsardzības līdzekļa veidu, un tas ir šajā lietā konkrēti izvirzīts jautājums. Judikatūrā lietās *Shevill* un *eDate* ir nepārprotami norādīts, ka juridiskija var būt “pilna” (pamatojoties uz interešu centru vai atbildētāja reģistrācijas vietu/domicilu) vai arī “teritoriāli ierobežota” (pamatojoties uz izplatību). Tomēr šī elastība attiecībā uz juridiskijas apjomu ir skaidri minēta tikai saistībā ar prasībām par zaudējumu atlīdzību. Šādas prasības

49 Ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona secinājumi apvienotajās lietās *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:192, 50. punkts).

50 Šajā ziņā skat., piemēram, Garber, T., “Die internationale Zuständigkeit für Klagen aufgrund einer Persönlichkeitsrechtsverletzung im Internet”, *ÖJZ*, 2012, 108. un nākamās lpp. Pretēju viedokli skat. Mankowski, P., “Kommentar zum Art. 5 EuGVVO”, no: *EWiR* 2011, 743. – 744. lpp.

51 Akadēmiskajā diskusijā, kas aizsākās kā reakcija uz spriedumu *eDate* lietā, *inter alia* tika atzītas grūtības “matemātiski sadalīt apvainojumus teritoriālās daļās” atbilstīgi lietā *Shevill* noteiktajam. Skat. Pichler, P., “Forum-Shopping für Opfer von Persönlichkeitsverletzungen im Internet? Das EuGH-Urteil *eDate Advertising* gegen X und Martinez gegen MGN (C-509/09 un C-161/10)”, *MR* 2011, 365. un nākamās lpp.

52 Proti, prasības, kas ietver vienu un to pašu pamatu starp tām pašām pusēm, bet ir celtas dažādu dalībvalstu tiesās. Skat. Regulas Nr. 1215/2012 II nodaļas 9. iedaļu.

53 Skat. Regulas Nr. 1215/2012 8. pantu.

sava rakstura dēļ ir kvantitatīvi pielāgojamas. Tas savukārt varētu nebūt iespējams citu pieprasīto tiesību aizsardzības līdzekļu, piemēram, rikojuma par informācijas labošanu vai dzēšanu, gadījumā. Šis līdzeklis pēc būtības ir nedalāms. Šī problēma ir valsts tiesas trešā iesniegtā jautājuma kodols. Es šo jautājumu detalizētāk aplūkošu šo secinājumu C sadaļā.

85. Rezumējot, *Shevill* lietas “tiešsaistes” versijas praktiskā darbība izskatās problemātiska. Tomēr šis varbūt ir piemērots brīdis, lai pakāptos atpakaļ un paraudzītos nevis uz praktiskajiem aspektiem, bet gan uz to, kādas, iespējams, ir iesaistītās vadošās vērtības un intereses. Kā interesēs būtu šāda jurisdikcijas īpašo pamatu daudzveidība? Kam tie bija paredzēti?

86. Ir strīdīgi, vai šādas vairākas piekritības vietas ir pašas sistēmas interesēs. Būtu lietderīgi atcerēties, ka Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā ietvertā jurisdikcijas pamatojuma mērķis ir pareiza tiesvedība, jo kompetence tiek piešķirta tiesai, kurai ir *cieša saistība* ar konkrēto prasību⁵⁴. Kā jau skaidrots iepriekš⁵⁵, šā jurisdikcijas pamata mērķis nav vājākās puses aizsardzība. Tādējādi gan prasītāja, gan atbildētāja intereses būtu jāuzskata par vienlīdz svarīgām.

87. Tomēr, pat pieņemot, ka šāds liels jurisdikciju skaits ir vērsti uz prasītāja aizsardzību, vai tiešām var teikt, ka prasītāja tiesības tiks labi aizsargātas tāpēc, ka pastāv izvēle starp daudzām piekritības vietām, tostarp daudzām nepilnās piekritības vietām?

88. Es tā nedomāju. Prasītāja situācija jau ir padarīta diezgan ērta, jo prasītājam ir iespēja iesūdzēt atbildētāju savā piekritības vietā, pamatojoties uz savu interešu centru, kā tas tika norādīts lietā *eDate*⁵⁶. Ja prasītājs savā piekritības vietā varētu prasīt apgalvotā kaitējuma atlīdzību pilnā apmērā, vai pastāvētu jebkāda saprātīga motivācija, lai dotos un savāktu “daļēju” atlīdzību par kaitējumu virknē citu valstu? Es nesaprotu, kā 27 citu jurisdikciju pieejamība varētu palīdzēt jebkurai pusei, ja neskaita acīmredzamo prasītājam sniegto iespēju nelikt mierā atbildētāju ar nomācošu prasību celšanu paralēlās jurisdikcijās. Mierā nelikšanas risks jau tika minēts arī saistībā ar lietu *Shevill*⁵⁷, bet tas patiesībā kļūst diezgan acīmredzams interneta laikmetā.

89. Tādējādi, kaut arī esošo piekritības vietu lielais skaits sākotnēji varētu tikt uzskatīts par līdzsvara nosvēršanu prasītāja labā, ir grūti apgalvot, ka šāds stāvoklis tiešām sniegtu labumu jebkurai no pusēm. Iepriekš norādīto iemeslu dēļ tas abām pusēm varētu radīt sarežģītus procesuālos jautājumus. It īpaši atbildētājs zaudētu iespēju paredzēt, kurā(-s) dalībvalstī(-s) tas varētu tikt iesūdzēts.

90. Rezumējot, ja lietā *Shevill* izstrādātā “mozaikas” pieeja tiek pārnesta uz iespējami neslavu ceļošu apgalvojumu publicēšanu internetā, pieaug piekritības vietu skaits, kas neatbilst nevienas puses leģitīmajām interesēm un ir pretrunā paredzamības un pareizas tiesvedības mērķiem.

2. Šaurāka alternatīva

91. Šis sadaļas ierosinājums ir pavērst atpakaļ jurisdikcijas noteikumus internetā publicētiem neslavu ceļošiem apgalvojumiem, iespējams, tuvāk ārpuslīgumiskās/neatļauto darbību atbildības saknēm Regulā Nr. 1215/2012, attiecinot īpašo jurisdikciju tikai uz diviem scenārijiem, – vietu, kur *iestājies notikums, kas ir kaitējuma cēlonis*, un *vietu, kur kaitējums* ir noticis. Otrais jurisdikcijas pamats tiktu noteikts atbilstīgi vietai, kurā prasītāja reputācijai ir nodarīts vislielākais kaitējums. Šī vieta ir prasītāja interešu centrs.

54 Skat. šo secinājumu 8. zemsvītras piezīmi.

55 Skat. šo secinājumu 64. punktu.

56 Vienā doktrīnas daļā tiek pausta doma, ka *forum actoris* jau tagad pārmērīgi novirza līdzsvaru par labu prasītājam. Skat. šo secinājumu 18. zemsvītras piezīmi.

57 Briggs, A., “The Brussels Convention”, *Yearbook of European Law*, 1995, 15. sēj., 1. nr., 487. – 514. lpp.

a) Pārformulēts pārbaudes kritērijs

92. Saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu jurisdikcija tiek piešķirta “tās vietas tiesām, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu”. Tas ietver gan i) vietu, kur *iestājies notikums, kas rada kaitējumu*, gan ii) vietu, kur kaitējums *iestājies*⁵⁸. Kā šie abi īpašās jurisdikcijas pamati varētu tikt noteikti internetā publicētiem neslavu ceļošiem apgalvojumiem?

93. Pirmā iespēja attiecas uz informācijas izcelsmes vietu (“*vietu, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu*”). Kā Tiesa ir norādījusi, šī iespēja nereti var pārklāties ar Regulas Nr. 1215/2012 4. panta 1. punktā iestrādāto vispārējas jurisdikcijas noteikumu par atbildētāja domicilu⁵⁹. Loģiski, ka atbildētājs, visticamāk, publicēs un arī kontrolēs informāciju no vietas, kur atrodas viņa vai tā domicils. Tā ir arī vieta, kur var tikt veiktas tiesiskas darbības, lai labotu vai dzēstu kaitējumu nodarījušo interneta saturu.

94. Tādējādi vieta, kur iestājies “notikums, kas rada kaitējumu” attiecas uz vietu, kur atrodas persona(-as), kas kontrolē informāciju, nevis vietu, kur faktiski tika radīta informācija fiziskā/vai virtuālā formātā. Lietā *Shevill* Tiesa netieši neuzskatīja, ka laikraksta faktiskā drukāšanas vieta ir vieta, kur iestājies “*notikums, kas rada kaitējumu*”. Tā vietā Tiesa fokusējās uz izdevēja domicilu. Manā skatījumā tā ir paralēle ar lietu *Shevill*, kas var tikt paturēta, – fiziskajai attiecīgā(-o) servera(-u), kurā(-os) tiek glabāta informācija, atrašanās vietai nebūtu jābūt svarīgai. Svarīga ir persona, kura var piekļūt saturam, tas ir, persona, kura parasti⁶⁰ atbild par tiešsaistē pieejamās informācijas satura publicēšanu un mainīšanu⁶¹.

95. Otrā iespēja attiecas uz vietu, kur *kaitējums ir radīts*. Šī lieta attiecas uz apgalvoto kaitējumu, kas esot nodarīts juridiskās personas reputācijai. Šis kaitējums, visticamāk, ir radīts vietā, kur šī persona nodarbojas ar uzņēmējdarbību vai veic citu profesionālo darbību.

96. Atmetot *Shevill* lietā izstrādāto “mozaikas” pieeju⁶², vieta, kur radīts kaitējums, būtu tikai viena jurisdikcijas vieta. Tā kā aizsargājama ir prasītāja reputācija, tad šai vietai būtu jābūt tur, kur šī aizsargājamā reputācija ir saņēmusi vislielāko triecienu. Tā savukārt, visticamāk, būtu vieta, kur atrodas šīs personas, vai nu fiziskas, vai juridiskas, interešu centrs. Šī vieta tad būtu uzskatāma par patieso strīda centru, kurai, balstoties uz ciešāko saikni, īpašā pamata izmantošanas rezultātā būtu jāpiešķir jurisdikcija.

97. Tādējādi prasītāja rīcībā būtu divas iespējamās piekritības vietas. Pirmā saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 4. panta 1. punkta vispārīgo noteikumu būtu atbildētāja domicils, kas atbilst arī kaitējuma radīšanas vietai. Otrā būtu prasītāja interešu centrs, kas atbilst vietai, kur kaitējums ir radīts. Abas piekritības vietas nozīmētu kompetentās tiesas *pilnu* jurisdikciju spriest par visu pieprasīto zaudējumu atlīdzību un visiem attiecīgās valsts tiesību aktos pieejamajiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, tostarp par iespējamu rikožuma izdošanu tā pieprasīšanas gadījumā.

58 Skat. šo secinājumu 8. zemsvītras piezīmi.

59 Spriedums, 1995. gada 7. marts, *Shevill* u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61, 26. punkts) attiecībā uz Regulas Nr. 1215/2012 4. panta priekšteci – Briseles konvencijas 2. pantu.

60 Tādējādi tā, kura ir primāri atbildīga par informācijas saturu, neraugoties uz potenciālo iespēju likt servera administratoram (ja tas atšķiras no publicētāja) vai interneta pakalpojuma sniedzējam atslēgt piekļuvi šai informācijai.

61 Ari tāpēc, ka tiešsaistes satura publicēšana nereti tiek veikta vairākos serveros, kas izvietoti dažādās vietās vai pat dažādās jurisdikcijās.

62 Iemesli ir detalizēti izklāstīti šo secinājumu 77.–90. punktā.

98. Šim ierosinātajam ierobežojumam ir duāls mērķis. Pirmkārt, tiek atzīta un ņemta vērā cietušās personas situācija, ļaujot šai personai pāridarītāju iesūdzēt savā piekritības vietā par visiem ciestajiem zaudējumiem. Otrkārt, tiek veicināta pareizas tiesvedības mērķa sasniegšana. Tas tā ir tāpēc, ka jurisdikcija tiktu piešķirta tām tiesām tajā dalībvalstī, kur ir ciešākā saikne ar prasītāja interešu centru, kuras vislabāk pārzina prasītāja situāciju. Tādējādi šīs tiesas vislabāk varēs izvērtēt visa nodarītā kaitējuma kopējo ietekmi.

b) Interesu centra vietas noteikšana

99. Atlikušais svarīgais jautājums ir, kā šajā kontekstā būtu jānosaka *interesu centrs* gan fizisku, gan arī juridisku personu gadījumā.

100. Šīs vietas noteikšana pēc būtības būs atkarīga no konkrētās lietas, īpaši fokusējoties uz *diviem kritērijiem* – attiecīgā prasītāja faktisko un sabiedrisko situāciju konkrētā apgalvojuma rakstura kontekstā. Pirmais kritērijs attiecas uz konkrēto prasītāja situāciju. Otrais kritērijs attiecas uz to, kā strīdīgais apgalvojums varēja vai nevarēja ietekmēt šo situāciju.

101. Šis duālais vērtējums noteikti būs jāveic saistībā ar *katru konkrēto* prasību. Šādu vērtējumu pēc definīcijas nav iespējams veikt *in abstracto*, neatkarīgi no konkrētās prasības veida un rakstura⁶³. Tā mērķis būs piešķirt jurisdikciju tai tiesai, kas atradīsies konkrētā strīda smaguma centrā. Šī tiesa attiecīgi vispilnīgāk pārzinās prasītāja situāciju, kā arī sagaidāmās sekas, kas varētu rasties konkrētajā dalībvalstī un potenciāli ārpus tās.

102. Mēģinot vispārīgi paredzēt vietu, kur *fiziskās personas*, visticamāk, varētu just vislielāko neslavu ceļošā apgalvojuma ietekmi, Tiesa lietā *eDate* norādīja, ka prasītāja interešu centrs atbilst dalībvalstij, kurā ir tā pastāvīgā dzīvesvieta. Tiesa nosprieda, ka tā var būt arī cita dalībvalsts, ar kuru prasītāju saista īpaši cieša saikne, kura var tikt noteikta pēc citiem faktoriem, piemēram, profesionālās darbības īstenošanas⁶⁴. Atkarībā no attiecīgā prasītāja konkrētās situācijas tā varētu būt arī cita vieta, piemēram, vieta, kur atrodas prasītāja draugu loks, ģimene utt.

103. Pastāvīgās dzīvesvietas kritērijs noteikti var būt labs sākumpunkts faktiskajam vērtējumam fizisko personu interešu centra noteikšanai. Tomēr šis sākumpunkts ir jāpārbauda konkrētā apgalvojuma kontekstā, jo ir tikai loģiski, ka noteikta informācija var neatstāt vienu un to pašu ietekmi uz personas profesionālo un privāto dzīvi, kas var pārsniegt vienas dalībvalsts robežas.

104. Savukārt *juridisko personu* interešu centra gadījumā kaitējums, visticamāk, parasti radīsies saistībā ar to profesionālo darbību. Peļņu gūstošas juridiskās personas, tas ir, uzņēmuma gadījumā jurisdikcija, visticamāk, būs tajā dalībvalstī, kur šai personai ir vislielākais apgrozījums. Bezpeļņas organizāciju gadījumā tā, visticamāk, būs vieta, kur atrodas tās “klientu” (šā vārda plašākajā izpratnē) lielākā daļa. Abos gadījumos šī dalībvalsts, visticamāk, būs tā, kur kaitējums šīs personas reputācijai un attiecīgi profesionālajai eksistencei tiks izjūsts visspēcīgāk.

105. Iesniedzējtiesa vēlējās uzzināt, vai, nosakot juridiskās personas interešu centra vietu, būtu jāņem vērā, kur šī persona ir reģistrēta⁶⁵. Šā ierosinājuma pamatā, šķiet, ir analogija ar fizisko personu dzīvesvietu, uz ko Tiesa atsaucās lietā *eDate*.

63 Tādējādi aptverot situācijas, kurās (objektīvais) prasītāja interešu centrs atrodas dalībvalstī X, bet prasības raksturs ir ļoti specifisks un attiecas uz ļoti konkrētu vai unikālu situāciju dalībvalstī Y, un vienkārši nav iespējams, ka varētu tikt nodarīts kaitējums prasītāja reputācijai valstī X.

64 Spriedums, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685, 49. punkts).

65 Būtu vērts atcerēties, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 63. panta 1. punktu: “Šajā regulā uzņēmēj sabiedrības vai citas juridiskās personas, vai fizisku un juridisku personu apvienības domicils ir vietā, kur ir tās: a) statūtos noteiktā atrašanās vieta; b) galvenais birojs; vai c) galvenā darbības vieta”.

106. Meklējot paralēles ar to, kāda reģistrācijas vietai ir nozīme starptautiskās jurisdikcijas noteikšanā, analogija (vai patiesībā – drīzāk kontrasts) var tikt veidota ar jēdzienu “galveno interešu centrs”, kas patiesi ir galvenais jurisdikcijas noteikumu elements maksātnespējas procedūru regulā⁶⁶.

107. Šīs regulas kontekstā galveno interešu centrs atbilst vietai, kur parādnieks regulāri pārvalda savas intereses un ko trešās personas var noskaidrot. Juridiskās personas gadījumā tiek pieņemts, ka galveno interešu centrs atbilst šīs personas juridiskajai adresei. Fiziskās personas gadījumā tā ir šīs personas galvenā darījumdarbības vieta (ja šis indivīds veic neatkarīgu saimniecisko darbību) vai šīs personas pastāvīgā dzīvesvieta (visos gadījumos, ja nav pierādījumu par pretējo un ja ir izpildīts nosacījums, ka juridiskā adrese, galvenā darījumdarbības vieta vai pastāvīgā dzīvesvieta nav pārcelta uz citu dalībvalsti trīs vai sešu mēnešu laikā pirms pieteikuma sākt maksātnespējas procedūru iesniegšanas).

108. Pamatojoties uz parādnieka galveno interešu centru, tad attiecīgi tiek noteikta tiesas starptautiskā jurisdikcija, lai sāktu tā dēvēto galveno maksātnespējas procedūru. Galvenais interešu centrs tātad tiek noteikts, atsaucoties uz parādnieku, kas maksātnespējas procedūras kontekstā ir ekvivalents atbildētājam.

109. Tādējādi fakts, ka juridiskā adrese tiek izmantota kā sākumpunkts, lai noteiktu juridiskās personas galveno interešu centru (un attiecīgi tas, ka tiesas kompetencē ir sākt tā dēvēto “galveno” maksātnespējas procedūru), nerada nekādu būtisku atkāpi no klasiskā vispārīgā jurisdikcijas noteikuma, kas iestrādāts Regulas Nr. 1215/2012 4. pantā.

110. Savukārt lietā *eDate* attīstītais interešu centra kritērijs attiecas uz prasītāju. Kā Komisija principā uzsvēra, šajā ziņā tiek apvērsta galvenā loģika, uz ko ir balstīti jurisdikcijas noteikumi. Tas tā ir tāpēc, ka prasītājam tiek piešķirts tā *forum actoris*⁶⁷, kas citādi regulā ir paredzēts “vājākajai pusei”⁶⁸.

111. Tādējādi, nosakot interešu centru Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta kontekstā, juridiskās personas reģistrācijas vieta vai domicils var tikt ņemts vērā kā viens no faktiskajiem kritērijiem. Tomēr tas noteikti nav izšķirošais kritērijs.

112. Kā minēts iepriekš, interešu centra noteikšana izriet gan no faktiem, gan konteksta, un tās mērķis ir identificēt vietu, kur juridiskās personas reputācijai nodarītais kaitējums ir sajūtams visvairāk. Šī vieta atbildīs juridiskās personas domicilam tikai gadījumā, ja tās galvenā profesionālā darbība arī tiek veikta tajā pašā dalībvalstī. Tomēr, ja tajā pašā dalībvalstī netiek veikta profesionālā darbība un ja prasītājam tajā nerodas apgrozījums, tad šī dalībvalsts nevar tikt uzskatīta par interešu centra atrašanās vietu.

113. Tādējādi, lai noteiktu juridisko personu interešu centru, svarīgie faktori, visticamāk, būs šo personu galvenā saimnieciskā vai cita profesionālā darbība, kas savukārt tiks visprecīzāk noteikta, atsaucoties uz apgrozījumu vai klientu skaitu, vai citiem profesionālajiem kontaktiem. Atrašanās vieta var tikt ņemta vērā kā viens no faktiskajiem elementiem, bet ne izolēti no citiem aspektiem. Atšķirībā no fiziskajām personām juridiskās personas nereti izveido reģistrētus birojus teritorijās, ar kurām tām nav nekādas būtiskas saiknes.

114. Šķiet, ir pilnīgi pamatota dzīvesvietas kā būtiska kritērija izmantošana prasītājiem, kas ir fiziskas personas un kuru reputācijai nodarīts kaitējums, nemeklējot īpašu saikni ar to veikto saimniecisko darbību. Šo personu dzīvesvietas dalībvalsts patiesi, visticamāk, būs vieta, kur atrodas šo personu sabiedriskā un profesionālā struktūra.

66 Skat. Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Regulas Nr. 2015/848 par maksātnespējas procedūrām (OV 2015, L 141, 19. lpp.) 3. panta 1. punktu. Skat. agrāko un līdzīgo, bet ne tik niansēto Padomes 2000. gada 29. maija Regulas (EK) Nr. 1346/2000 par maksātnespējas procedūrām (OV 2000, L 160, 1. lpp.) 3. panta 1. punktu.

67 Bažas par to, ka ārpusligumisko/neatļauto darbību jomā prasītājam tiktu piešķirts *forum actoris*, tika paustas jau kā reakcija uz spriedumu *Shevill* lietā. Skat. Briggs, A., “The Brussels Convention”. *Yearbook of European Law*, 1995, 15. sēj., 1. nr., 487. – 514. lpp. Tas turpmāk tika apspriests kā reakcija uz spriedumu *eDate* lietā. Skat. šo secinājumu 18. zemsvītras piezīmi.

68 Skat. šo secinājumu 64. punktu.

115. Ārpus šā scenārija nevar tikt izslēgta arī iespējamība, ka fiziskās personas oficiālā pastāvīgā dzīvesvieta ir vienā dalībvalstī, savukārt patiesā dzīve (profesionālā, privātā vai pat abas) noris citā dalībvalstī.

116. Tādējādi esmu nonācis pie šādas noslēdzošās piezīmes, – būtu nepieciešams skaidri atzīt, ka gan fizisko, gan juridisko personu gadījumā attiecībā uz konkrēto prasību var pastāvēt vairāk nekā viens interešu centrs. Pēc visu (no faktiem un konteksta izrietošo) vērtējumu veikšanas varētu gadīties, ka attiecībā uz konkrēto prasību vienkārši ir vairāki interešu centri.

117. Šādā gadījumā prasītājs būs tas, kuram būs jāizvēlas un jāceļ prasība vienas no šīm dalībvalstīm tiesās. Tomēr, tā kā uz interešu centru balstītā jurisdikcija ir “pilnā” jurisdikcija, šīs izvēles izdarīšana aktivizēs *lis pendens* mehānismu, izslēdzot iespēju celt prasību citur, kamēr pirmā lieta vēl tiek izskatīta.

c) Starpsecinājumi

118. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai uz otro un trešo prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi, – Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka juridiskā persona, kura apgalvo, ka tās personiskās tiesības ir aizskartas, publicējot informāciju internetā, var celt prasību par visu tai nodarīto kaitējumu tās dalībvalsts tiesās, kurā atrodas šīs juridiskās personas interešu centrs.

Juridiskās personas interešu centrs atrodas dalībvalstī, kur šī persona veic savu galveno profesionālo darbību, ja šī kaitējumu nodarošā, kā apgalvots, informācija var nelabvēlīgi ietekmēt šīs personas profesionālo situāciju.

C. Jurisdikcija rīkojuma labot un dzēst iespējami kaitējumu nodarīto informāciju izdošanai

119. Šo secinājumu noslēguma daļā es pievērsīšos pirmajā prejudiciālajā jautājumā ietvertajai problēmai, – vai, izmantojot *Shevill* lietā izstrādāto “mozaikas” pieeju starptautiskajai jurisdikcijai par teritoriāli ierobežoto zaudējumu atlīdzināšanu, valsts tiesai tiek piešķirta kompetence izdot pārrobežu rīkojumu, piemēram, tādu, kāds tiek prasīts pamatlietā? Citiem vārdiem, ja Igaunijas tiesu kompetencē ir tikai prasītājam Igaunijas teritorijā nodarītais kaitējums, vai tās var izdot rīkojumu, uzliedzot atbildētājam Zviedrijā pienākumu labot un dzēst kaitējumu nodarījušo informāciju *pilnā apmērā*?

120. Kā sākotnējais aspekts būtu jāmin, ka nav pilnīgas skaidrības par to, vai prasītājas lūgtais tiesību aizsardzības līdzeklis ir kvalificējams kā *pagaidu noregulējuma pasākums* vai kā *rīkojums*, kas izdots kā daļa no tiesas nolēmuma pēc būtības. Ja pirmajā gadījumā mērķis ir pagaidu risinājums, kamēr tiek gaidīts tiesvedības iznākums pēc būtības, tad otrajā gadījumā tas veido daļu no galīgā nolēmuma pēc būtības.

121. Šis nošķirums ietekmē pārbaudi, kas jāveic, lai noteiktu starptautisko jurisdikciju⁶⁹, kā arī atzišanas un izpildes mehānismu⁷⁰.

122. Tomēr, kā tika precizēts tiesas sēdē, izskatās, ka prasītais rīkojums tiek lūgts kā daļa no nolēmuma pēc būtības. Tāpēc pieņemšu, ka tas tā ir.

69 Skat. Regulas Nr. 1215/2012 35. pantu. Šī norma apstiprina (iepriekš pastāvošo) iespēju tiesai noteikt pagaidu noregulējuma pasākumu, pat ja tiesas jurisdikcijā neietilpst lietas izlemšana pēc būtības. Tiesa šajā kontekstā atzina, ka tiesas var izdot pagaidu noregulējuma rīkojumus ar nosacījumu, ka pastāv “īsta saistošā saikne starp prasīto pasākumu priekšmetu un tās [...] tiesas teritoriālo jurisdikciju, kurā šie pasākumi tiek lūgti”. Spriedums, 1998. gada 17. novembris, *Van Uden* (C-391/95, EU:C:1998:543, 40. punkts). 35. pants tādējādi rada papildu īpašo jurisdikcijas pamatu, kas pastāv paralēli citiem tās pašas regulas noteikumiem. Šajā nozīmē skat. ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona secinājumus lietā *Solvay* (C-616/10, EU:C:2012:193, 46. punkts).

70 Skat. Regulas Nr. 1215/2012 preambulas 33. apsvērumu un 42. panta 2. punktu. Skat. spriedumu, 1980. gada 21. maijs, *Denilauler* (125/79, EU:C:1980:130, 16.–18. punkts).

123. Ja Tiesa pieņemtu manu ierosinājumu attiecībā uz otro un trešo prejudiciālo jautājumu, atbilde uz pirmo prejudiciālo jautājumu kļūtu lieka. Tā kā vairs nebūtu *Shevill* stila jurisdikcijas teritoriālā ierobežojuma prasībām par zaudējumu atlīdzību, nebūtu arī disonanses starp jurisdikcijas apjomu un prasītajiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Citiem vārdiem sakot, tiesai, kura ir noteikta kā kompetentā tiesa nolēmuma par zaudējumu atlīdzināšanu pilnā apmērā pieņemšanai, būtu arī jurisdikcija izmantot visus valsts tiesību aktos pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus, tostarp rīkojumus.

124. Tomēr, ja Tiesa nolemtu saglabāt *Shevill* “mozaikas” pieeju, tad iesniedzējtiesas uzdotais pirmais prejudiciālais jautājums joprojām būtu ļoti svarīgs. Lai pilnā apmērā palīdzētu Tiesai, es šo secinājumu atlikušajā daļā iezīmēšu koncentrētu atbildi uz šo jautājumu.

125. No *Shevill* lietas “mozaikas” pieejas izriet jautājums, kā saskaņot teritoriāli ierobežoto jurisdikciju prasībām par zaudējumu atlīdzību ar pieprasīto vienoto un pēc būtības nedalāmo tiesību aizsardzības līdzekli. Vai būtu iespējams ierobežot attiecīgās tiesas kompetenci attiecībā uz tiesību aizsardzības līdzekļu *veidiem*, ko tā varētu izmantot pēc tam, kad tiktu noteikta tās starptautiskā jurisdikcija izskatīt prasību par neatļautu darbību? Ja nē, vai būtu iespējams zināmā mērā ierobežot šo līdzekļu tvērumu vai *apjomu*?

126. Neredzu ne šādas pieejas iespējamību, ne juridisko pamatu. Ja hipotētiski tiktu atzīts, ka prasītājas prasība ir pamatota un Igaunijas tiesām ir starptautiskā jurisdikcija lemt par prasītājai Igaunijā nodarīto kaitējumu, es uzskatu, ka attiecīgās tiesas kompetencē arī būtu izdot pieprasīto tiesību aizsardzības līdzekli, ja šāds līdzeklis pastāv valsts tiesībās. Tas tā ir, jo šajā lietā iespējamo kaitējumu nodarījušais avots ir vienots. Ir tikai viena interneta vietne. Gluži vienkārši nav iespējams labot vai dzēst informāciju “proporcionāli” konkrētajā teritorijā nodarītajam kaitējumam.

127. Lai labāk paskaidrotu šo argumentu, varētu izmantot piemēru par kaimiņu strīdu. Iedomāsimies, ka mana kaimiņa kanalizācijas ūdeņu tvertnei ir sūce. Kanalizācijas ūdeņu izplūšana no tvertnes nelabvēlīgi ietekmē daudzus ciemata iedzīvotājus. Kanalizācijas ūdeņi iesūcas arī manā dārzā, saindējot un iznīcinot manus iemīļotos ekoloģiskos dārzenus, kurus es ar tādām pūlēm, tomēr diezgan veiksmīgi esmu izaudzējis. Ja es vai kāds cits skartais kaimiņš galu galā būsīm spiesti doties uz tiesu, jo sarunas ar attiecīgo kaimiņu nav devušas rezultātu, mēs loģiski, visticamāk, prasīsim, lai šim kaimiņam tiktu piespriests salabot viņa kanalizācijas ūdeņu tvertni un apturēt noplūdi. Tomēr tas pēc definīcijas nozīmēs labumu visiem. Ir grūti iedomāties, ka attiecīgajam kaimiņam tiktu likts apturēt noplūdi tikai tik lielā apjomā, kas matemātiski procentuālā izteiksmē atbilstu manai par ekoloģiskajiem dārzeniem nodarīto zaudējumu daļai no kopējiem zaudējumiem, kas radīti visiem mana ciemata iedzīvotājiem.

128. Ja šis lietas apstākļos tiktu noteikts, ka prasītāja var celt prasību Igaunijas tiesās attiecībā uz zaudējumiem, kas nodarīti Igaunijā, jautājums kļūtu šāds, – vai šo tiesu daļējā kompetence būtu un varētu tikt atsoguļota arī daļējas kompetences līmenī attiecībā uz rīkojuma izdošanu? Vai būtu pareizi atbildētājam prasīt labot *proporcionālu* daļu no iespējami kaitējumu nodarošās informācijas un komentāriem? Ja atbilde būtu apstiprinoša, kā šo daļu varētu noteikt? Vai atbildētājam tiktu prasīts dzēst tikai proporcionālu informācijas daļu? Vai tikai daļu no komentāriem?

129. Šādi absurdi apsvērumi skaidri norāda tikai uz vienu iespējamo atbildi, – ja dalībvalsts tiesas kompetencē ietilpst prasības par zaudējumu atlīdzību izskatīšana saistībā ar ārpuslīgumiskām/neatļautām darbībām, tai būtu arī jābūt apveltītai ar tiesībām lemt par visa veida tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas pieejami saskaņā ar valsts tiesību aktiem⁷¹. Tas savukārt izraisa cita

⁷¹ Ja vien, protams, netiktu norādīts, ka *Shevill* stila “mozaikas” jurisdikcija ļauj valsts tiesai izdot tikai un vienīgi lēmumu par prasībām par zaudējumu atlīdzību (tas ir, materiālo kompensāciju), bet neko citu. Tomēr būtu grūti atrast juridisko pamatu šādam dramatiskam valstu tiesu kompetences ierobežojumam, kā arī iedomāties, kā valstu tiesas varētu īstenot tiesvedību situācijā, kurā to kompetence šā pienākuma izpildē būtu tik lielā mērā faktiski samazināta.

veida problēmu, – ja visas 28 [valstu] potenciāli kompetentās tiesas būtu pilnvarotas izdot arī rīkojumus, tad, visticamāk, tiktu izdota atbildētājam adresēta rīkojumu virkne ar dažādiem formulējumiem attiecībā uz vienām un tām pašām darbībām, kas tam būtu jāveic vai no kurām jāatturas.

130. Kā skaidri izriet no šo secinājumu apsvērumiem B sadaļā, tieši šie un citi praktiskie aspekti liek man ierosināt Tiesai ierobežot starptautisko jurisdikciju attiecībā uz ar internetu saistītām prasībām par neatļautām darbībām, atstājot divus īpašās jurisdikcijas pamatus. Valstu tiesām, kuru kompetence izrietētu no šiem diviem jurisdikcijas pamatiem, būtu pilna jurisdikcija gan noteikt, gan piespriest zaudējumu atlīdzību, kā arī jebkurus citus valsts tiesību aktos pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus, tostarp rīkojumus.

V. Secinājumi

131. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai uz *Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija) otro un trešo prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 12. decembra Regulas (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (pārstrādātā versija) 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka juridiskā persona, kura apgalvo, ka tās personiskās tiesības ir aizskartas, publicējot informāciju internetā, var celt prasību par visu tai nodarīto kaitējumu tās dalībvalsts tiesās, kurā atrodas šīs personas interešu centrs.
- Juridiskās personas interešu centrs atrodas dalībvalstī, kur šī persona veic savu galveno profesionālo darbību, ja šī iespējamo kaitējumu nodarošā informācija var nelabvēlīgi ietekmēt šīs personas profesionālo situāciju.